

Kortárs művészet a társadalomban workshop

Helyszín: Deák Erika Galéria

Időpont: 2022. március 11. 14.30. 12.00.

Résztevő: Teplán Nóra galériavezető

Deák Erika személyében a budapesti piacnak 1998-tól New York-i indulású galéristája is kerekedett. Deák Erika azonban elsősorban magyar művészekkel kívánt galériázni, s már kereskedelmi igénnyel, de fellépése előtt mintegy tíz évet töltött Amerikában, ahol nemcsak művészettörténetet tanult, hanem a galériázásban is többszörösen kipróbálta magát. Ezen évek során leszűrt tapasztalataiból és formálódott attitűdjeiből is adódott azután olykor bátrabb és nyitottabb manőverezése a budapesti és a nemzetközi szcénában.

Művészkör

Az induláskor a galérista elsősorban magyar művészeket kívánt bevonni tevékenységébe. Emellett szándékai közt szerepelt e korai időszakban közép-kelet-európai művészek meghívása is, ám ez utóbbiakból csak az [IRWIN](#) nevű, nemzetközileg is rendkívül elismert szlovén csoport kiállítása realizálódott. Deák Erika ugyanis hamar belátta, hogy a nemzetközi galériázásban igencsak fontos az ismertség, és a magyarokkal hasonló cipőben járó kelet-európaiakat is csak nehezen tudná Nyugaton bevezetni a piacra. A galéria (nyugatis ihletésű) potenciális nemzetközi művészkörében az amerikaiak pedig azért estek ki, mert a kapcsolatok fenntartása a távolság miatt túl költségesnek tűnt. Maradt tehát a gondolat, hogy egy-két, még felfutásban lévő, nem túl drága nyugat-európai művészt kapcsoljon be néha a galéria tevékenységébe, ilyen volt a későbbiek során [Muntadas](#), illetve [Clemens Krauss](#). Az, hogy e művészek életciklusuknak melyik szakaszában tartanak éppen azért is fontos, mert ha még egyáltalán nincsenek referenciáik, akkor nehéz a munkáikat a magyar vagy a nemzetközi piacon eladni, míg ha már világsztárok, akkor értékesítésük legalábbis a magyar piacon reménytelen. Ezen felül a sztárok szempontjai oldaláról is nehéz ügy ez, ők ugyanis (költségeik fedezésén kívül) vagy garantált eladásokat szoktak kérni, vagy valamely ismert múzeumban kialakított kiállítási lehetőséget, ami legalább referencialistájukat jól építi.

A végül is döntően magyar művészkör kialakításának az ismertség és az eladhatóság nemzetközi realitásain túlmenő további szempontja eredetileg az volt, hogy a művészek Deák Erika generációjából, a 60-as, illetve 70-es években születettek korosztályából kerüljenek ki, vélhetően a generációs érzés és a jobb kommunikáció érdekében. Ebbe a sorba illeszkedett a kezdetekkor [Szűcs Attila](#), [Szépfalvi Ágnes](#), [Nagy Kriszta](#), [Hajdú Kinga](#), s kisebb eltérésekkel [Révész László László](#), [Ádám Zoltán](#) is.

Deák Erika a művészkört illetően ugyanakkor arra a belátásra is jutott, hogy nyitni kell, a még fiatalabb tehetségek, illetve a már idősebb, elismert művészek irányában egyaránt. A még ifjabb generáció irányába tett nyitás – konkrétan egyelőre a [Moizer Zsuzsával](#), történt szerződés – lehetőséget adhat további, a galériához is kötődő művészek pályájának felfuttatásához. Ez akkor is megéri, ha a felfutott művészek - mint Ghyczy Dénes és iski Kocsis Tibor - valamely nemzetközi galériával is szerződnek, egyrészt mert az „anyagaléria” részére is kiköthető például egy 10 százalékos jutalék a kinti eladások után, másrészt a befutott művészek az „anyagaléria” presztízsét is emelik, belföldön és külföldön egyaránt. Az igazi

persze az lenne, ha sikerülne összekovácsolni egy olyan csapatot, amely több, egymáshoz művészeti értelemben is közelálló fiatalból, a galéristából, valamint kurátor(ok)ból, kritikus(ok)ból, múzeumi kapcsolatokkal rendelkező egyénekből tevődne össze, s amelyet be lehetne futtatni nemzetközileg, mint ahogy a nyolcvanas években Hegyi Lóránd is befuttatta az általa új szenzibilitáshoz tartozóként megjelölt magyar művészeket. Ilyen kereslet van jelenleg például a kelet-német (lipcsei), az orosz, illetve a kínai művészet iránt, ám a magyarokat illetően ez hiányzik. Létező húzóerő viszont, hogy néhány éve Deák Erika az idősebb generáció felé is bővítette a galéria művészkörét, elsősorban [Bak Imre](#) és [Lakner László](#) irányába, akik nemzetközileg is igazi húzónevek a galéria profiljában.

A galéria kialakított művészválasztási stratégiáját végül is a művészeti és az üzleti szempontok egyfajta optimumára való törekvés formálta, ahol a nagyon intuitív és az igencsak tudatos választások, az érzelmi és az intellektuális döntések egyaránt jelen voltak. A galériában nemcsak jó művészet kell, nemcsak vonzó művészek kellene, az üzletnek is mennie kell.

Finanszírozás A Deák Erika Galéria a vele szerződésben álló művészek számára finanszíroz (1) kiállításokat, (2) vásárokon való részvételt, (3) évi egy-két katalógus költségének bizonyos részét.

A galéria az indulás magasabb költségei és rövidtávon még csekélyebb hozamai után jelenleg már önfenntartó.

Mindazonáltal az eladásokat nagymértékben segítené, ha lenne egy sokkal támogatóbb makro szabályozás Magyarországon is.

Vásározás A vásározás Deák Erika belátása szerint (úgyszintén nyugatias mintájú) kulcsfontosságú a nemzetközi piacokhoz, illetve a nemzetközi művészeti körforgáshoz való kapcsolódásban, természetesen követi a művészkört illető döntéseket. Legtöbb magyar kortárs kereskedelmi galéria aránytalan kiadásnak találja azt a minimum 1,5-2 millió forintos tételt, amit egy-egy vásáron történő részvételhez le kell tenni az asztalra. A galéristának szokás ugyanis fizetnie a helypénzt, s amennyiben viszi magával, az asszisztense utazási, szállás, és étkezési költségeit is. A részvétel potenciális hozamai azonban hosszú távon meghaladhatják a költségeket: Deák Erika tapasztalata, hogy intenzív vásárlátogatásai nyomán juthattak nemzetközi galériáknál szerződéshez művészei közül Ghyczy Dénes és iski Kocsis Tibor; így kerülhettek be Eike és Moizer Zsuzsa munkái neves nemzetközi gyűjteményekbe, stb.

A vásározásnak is megvan ugyanakkor a maga optimuma. A galérista jó néhány vásárt kipróbált már: részt vett a bécsi Hotel Art Fahren, a berlini [Art Forumon](#), a bolognai [Arte Fierán](#), a frankfurti vásáron, a bázeli, a kölni vásárokon, a [FIAC-on](#), az [ARCO-n](#). Ezek alapján úgy találta, hogy érdekesebb 2-3 vásárra járni, de oda konzekvensen. Ugyanis a kapcsolatok fenntartása megkívánja azt is, hogy a galérista évente a vásáron kívül is többször kiutazzon, barátkozni, a nexusokat ápolni, építeni. A Deák Erika Galéria esetében ez a művészkör és a hagyományos művészeti orientáció, valamint a könnyebb elérhetőség nyomán is leginkább bécs és berlini vásározást jelent. Ennek során, illetve az egész nemzetközi vásározási és építkezési történetében is lényegi előnyt jelentett a galérista kiváló kapcsolatteremtő készsége, illetve a már kiépített kapcsolatait, amelyek számos kedvező meghívást eredményeztek.

Tematikus kiállítások A Deák Erika Galéria tevékenységét saját művészeinek periodikus kiállításai mellett tematikus kiállítások is dúsítják. E kiállítások leginkább azért érdekesek, mert egyes, a levegőben lévő, kurrens témákat színvonalasan körbejárnak, de vonzerejüknek nem elhanyagolható tényezője, hogy külső művészeket is bekapcsolnak a galéria vérkeringésébe. Ilyen kiállítás volt például 2002-ben a „Házak között – Építészet a kortárs művészetben” és a „Video 20xx”; 2003-ban az „ARCHITEcouture” (fiatal ruhatervezők munkáival) és a „Portré – a magyar kortárs képzőművészetben” (több, mint 20 művész alkotásaival); 2004-ben a „Straight Stories” (David Lynch történetére rímelve) és a „Játék” (sok játékra alkalmas műtárggyal); 2005-ben pedig a „Margó” (kortárs rajzok kiállításával). E kiállítások többségét fiatal művészettörténészek rendezték, a galéria így kíván lehetőséget adni kezdő kurátoroknak is.

Még egy apró, érdekes mozzanata a galéria tevékenységének, hogy a magyar kortárs galériák többségétől eltérően például Sugár János édesapja, [Sugár Gyula](#) munkáinak bemutatásával hagyatékok prezentálásában is részt vett.

Modell A galéria modellje érdekes módon szándékolatlanul is tendált az először talán a New York-i szcénában megfigyelt fejlesztő-intézményesült galéria típusához. Az egygenerációs indulás fokozatosan kiegészült fiatalabb, illetve idősebb művészekkel. Az idősebbek húzónevekké váltak, még ha nem is olyan egyszerű például Bak Imre műveit effektíven eladni (kint olcsónak találják, nálunk drágának). A galéria szekerét azonban így is húzzák, segítik a fiatalabb tehetségek befutását, akik azután egy következő fázisban válnak húzónevekké, de addig is a galéria nyitottságának és különlegességének ékes bizonyítékai.

Ez a (megint csak nyugati mintájú) modell a budapesti szcénában talán csak az utóbbi öt évben kezdett megjelenni, és egyelőre nem mindig hatékonyan működtetve, mint ahogyan ezt Deák Erika a nemzetközi vásározással integráltan kialakította.

Kilátások Deák Erika 1998-ban, a galéria indulásakor is optimista volt. Akkor úgy látta, akár 5 év alatt jövedelmezővé válhat a galériázás. Nem a meggazdagodásért kezdte el. Még akkor sem, ha azt is vallja, hogy a galéria elsősorban nem misszionárius tevékenység, hanem üzleti vállalkozás. Az elmúlt években úgy találja, egyre több érdeklődő és vásárló akad. Belátása szerint már van megfelelő vagyonos réteg, csak még kevésbé szokás a kortárs képzőművészet vásárlása. Legtöbb az évente egy-két képet vásárló, cserélgető üzlettárs, s van néhány nagyobb gyűjteményt mozgó gyűjtő is. Deák Erika építi mindkét körrel a kapcsolatokat, de közben jut lehetőség olyan (nyugatis ihletésű) akciókra is, mint az évente megrendezett Bátor tábor jótékonsági aukció, amelynek keretében a magyar kulturális és pénzügyi elit részvételével daganatos és cukorbeteg gyerekek számára gyűjtenek pénzt.